

جامعہ اسلامیہ

■ زمین و انقلاب در ایران ۱۳۶۰-۱۳۴۰

۲۰۰۰۰۰ تومان

اریک ج. هوگلند/ فیروزه مهاجر، ۳۱۲ ص، ۱۴۰۲
 اصلاحات ارضی نه فقط به دلیل تغییرات جامعه شناختی ای که در کشور به وجود آورد، بلکه از منظر تغییرات سیاسی نیز از اهمیت برخوردار است. این تغییرات که در سال های دهه ۱۳۴۰ به صورت تضعیف نیروهای سیاسی فعال و همچنین وابستگی مالکان بزرگ به دولت رخ نمود، در سال های دهه پنجاه و با بروز مشکلات جدی در پیشبرد این برنامه که در عین حال با افزایش آگاهی روستائیان نسبت به موقعیت فرودست اجتماعی خویش، افت تولید کشاورزی و جابجایی های کلان جمعیتی همراه بود، زمینه برآمدن نیروهای سیاسی جدیدی را در صحنه سیاسی کشور فراهم کرد.

■ اصلاحات ارضی در کردستان

۱۳۵۳-۱۳۴۱

۹۰۰۰۰ تومان

منطق استقرار، پیامدهای اجتماعی و تبعات سیاسی
 شهین رعنائی، ۶۷۲ ص، ۱۳۹۷
 اصلاحات ارضی در ایران که قرار بود رابطه ارباب-رعیتی را در کشور ملغی سازد و زارع را به دهقان صاحب زمین و ارباب را به مالک اراضی کشاورزی مکانیزه تبدیل کند، هم برنامه ای بود برای نوسازی کشاورزی، هم پروژه ای برای برقراری پیوندی مستحکم میان شهر و روستا. اصلاحات ارضی در عین حال پروژه ای سیاسی بود برای برکشیدن ساکنان دور افتاده ترین روستاهای کشور در مقام اعضای یک ملت واحد که بنا بود آشکارترین نشانه تجلی اش شخص محمدرضا پهلوی باشد در مقام شاهنشاه ایران. پس از طی سه مرحله، این مهم ترین برنامه تمامی دوران سلطنت محمدرضاشاه، رابطه ارباب-رعیتی را دچار دگرگونی ساخت اما نه، توانست مالک و زارع را در یک سطح بنشانند و نه، تولید کشاورزی را در کشور افزایش دهد؛ در مکانیزه کردن کشاورزی توفیقی نداشت و همچنین نتوانست اشتغال روستایی را بهبود بخشد. نهایتاً، به مهم ترین وعده اش یعنی زدودن فقر از چهره روستاهای کشور نیز عمل نکرد. چنین انحرافی از اهداف اولیه، بدون ورود به جزئیات ناظر بر منطق استقرار این برنامه قابل درک نیست. منطقی که در این کتاب و در مورد استان کردستان، گام به گام و روستا به روستا پیگیری و توصیف شده و همه پیامدهای اجتماعی، اقتصادی و سیاسی اش مورد مذاقه قرار گرفته اند.

۱۵۰۰۰۰ تومان

■ آریان، به گرد یک درفش

پیش‌درآمدی بر اندیشه نژادگرایی در ایران معاصر، زندگی‌نامه و گزیده آثار آریا پارت، شروین باوند کاوه بیات و مصطفی نوری، ۵۸۳ ص، ۱۳۹۳

تبدیل هویت ایرانی در مقام یک پدیدهٔ کهن و دیرپای تاریخی به صورت مبنایی جهت شکل دادن به یک دولت-ملت جدید ایرانی فرایندی است که حداقل از اواسط قرن نوزدهم میلادی به صورت جدی آغاز گشت. آنچه در این مجموعه ارائه می‌شود گوشه‌ای است از همین سعی و تلاش با تأکید بر یکی از عناصر مفروض از یک پیشینهٔ تاریخی و قومی که عبارت باشد از بحث نژاد و تلفیق آن با یکی از آخرین روش‌های دولت‌ملت‌سازی اروپا در سالهای بین دو جنگ اول و دوم جهانی.

۱۱۰۰۰۰ تومان

■ روشنفکران و دولت در ایران

سیاست، گفتار و تنگنای اصالت

نگین نبوی / حسن فشارکی، ۳۱۰ ص، ۱۴۰۱

کتاب روشنفکران و دولت، روایت تغییری مهم و اساسی است در اندیشهٔ روشنفکران ایران در فاصلهٔ سال‌های دههٔ ۱۳۲۰ تا سال‌هایی که به انقلاب ۱۳۵۷ انجامید. اینکه کدام عوامل در این تغییر مؤثر بوده‌اند، چگونگی این تغییر و نتایج آن بر فضای فکری و سیاسی کشور در این کتاب با رجوع به نوشته‌هایی بررسی شده‌است که در سال‌های اخیر کمتر مورد توجه تاریخ‌نگاران قرار گرفته‌اند. حاصل کار، تصویری است که هم از پویایی و تغییرپذیری تفکر روشنفکری ایران در این سه دهه حکایت می‌کند و هم از وجود جریانی قوی در طیف روشنفکری ایران که ابعاد آن را نمی‌توان آنچنان که معمول است فقط با مطالعهٔ آراء و عقاید تعداد معدودی از روشنفکران که در زمرهٔ مشهورترین‌ها به شمار می‌آیند، به درستی دریافت.

۳۰۰۰۰ تومان

■ دوران سخت در سرزمین‌های فراوانی

سیاست‌های نفت در ایران و آندونزی

بنیامین اسمیت / علی طیبی، ۳۸۵ ص، ۱۳۹۷

چرا برخی از کشورهای نفت‌خیز از پس بحران‌هایی که در دوران‌های رکود حاصل از کاهش درآمدهای نفتی‌شان با آنها مواجه می‌شوند بر می‌آیند و برخی دیگر نه؟ هیچ‌کدام از دو نظریهٔ شناخته‌شدهٔ «دولت رانتی» و «نفزین منابع» که بر توصیف و توضیح علل فروپاشی دولت‌های نفتی در دوران‌های رکود متمرکز هستند توان پاسخگویی به این پرسش را ندارند. در این کتاب، تلاش می‌شود که با بهره‌گیری از مکتب نهادگرایی تاریخی که بر «وابستگی به سیر» تأکید دارد، پاسخی به این پرسش‌ها داده شود.

۳۲۵۰۰۰ تومان

■ اقتصاد سیاسی اشتغال زنان ایران

۱۳۸۷-۱۳۵۷

رکسانا بهرامی تاش، هادی صالحی اصفهانی / مهشید کریمایی
۴۱۲ ص، ۱۴۰۲

اشتغال مهم‌ترین و غنی‌ترین شیوه حضور در فضای عمومی و مشارکت در آن است و نه فقط منبعی برای کسب درآمد است که همچنین میانجی داوری فرد از خود و سنجش محیط پیرامون‌اش. اشتغال، موجب خروج فرد از فضای خصوصی و خانوادگی است و قدم گذاشتن در فضاهایی که هم می‌تواند افق منفعتی و منقبتی بی‌شماری را بر وی بگشاید و هم او را در معرض آسیب‌های گوناگون قرار دهد. این مسائل که مقالات کتاب حاضر تلاش کرده‌اند لایه‌های گوناگون آن را در فاصله سال‌های ۱۳۵۷ تا ۱۳۸۷ در ایران ناظر بر موقعیت زنان مورد توجه قرار دهند، به نحو چشم‌گیری هم با مداخله دولت‌ها در امر اشتغال - پدیده‌های متعلق به دوران متقدم سرمایه‌داری - و هم مداخلات بین‌المللی - پدیده‌ای متعلق به دوران متأخر این نظام اقتصادی - تشدید می‌شود.

۱۵۰۰۰۰ تومان

■ رد پای تزلزل

رمان تاریخی ایران ۱۳۲۰-۱۳۰۰

کامران سپهران، ۱۷۶ ص، ۱۴۰۲

تاکنون تاریخ‌نگاری‌های ادبی مرسوم، ادبیات داستانی دوره بیست‌ساله را با مفاهیم ایدئولوژی ناسیونالیسم و ادبیات‌گریز تبیین کرده‌اند. کتاب حاضر با مطالعه رمان‌های تاریخی این دوره و هم‌زمان نگاه به صحنه ادبیات جهانی پرتویی تازه بر این حوزه مطالعاتی می‌افکند.

۲۱۰۰۰۰ تومان

■ انقلاب اجتماعی

سیاست و دولت رفاه در ایران

کوان هریس / محمدرضا فدایی، ۴۲۰ ص، ۱۴۰۱

کارکرد سیاست‌گذاری اجتماعی در جلب پشتیبانی برخی گروه‌های اجتماعی از دولت و پیشگیری از تبدیل گروه‌های دیگر به نیروهای متخاصم، امری پذیرفته شده است. آنچه کم‌تر شناخته شده است، تبعات اجتماعی و سیاسی این سیاست‌گذاری‌هاست. به عبارت دیگر، اینکه هدف تمامی دولت‌ها در اتخاذ سیاست‌های اجتماعی و رفاهی همواره ایجاد ثبات در چارچوب یک نظام سیاسی مشخص است، بدین معنا نیست که افراد و اقشار اجتماعی‌ای که از فرصت به‌دست آمده توسط این سیاست‌ها بهره برده‌اند، همواره به همان سمت و سویی خواهند رفت که دولت‌ها در آغاز کار مشخص کرده بودند. کتاب حاضر، مروری است بر تاریخ سیاست‌گذاری اجتماعی و رفاهی در ایران از هنگام تأسیس حکومت پهلوی تا امروز و تبعات خواسته و ناخواسته آن بر تحولات اجتماعی و سیاسی کشور.

۴۵۰۰۰۰ تومان

■ توسعه و تخریب

بررسی سیاست‌های محیط‌زیستی دولت ایران
طی برنامه‌های عمرانی (۱۳۵۷-۱۳۲۷)
مهدی رفعتی‌پناه مهرآبادی، ۵۷۲ ص، ۱۴۰۲

اتخاذ الگوی نهادی در سیاست‌گذاری‌های ناظر بر حفاظت از محیط زیست در دوران پهلوی دوم که حل و فصل مسائل و مشکلات در این حوزه را در تدوین قوانینی می‌دید که منحصرأ بر نقش نهادهای دولتی متمرکز بودند، در اکثر قریب به اتفاق موارد به شکست این سیاست‌ها منجر گشت. اتخاذ الگویی که خود حاصل نگاه اقتدارگرایانه صرف به نقش دولت به‌عنوان فعال مایشاء در پیشبرد سیاست‌ها بود و در نتیجه، فروکاستن نقش سایر کنشگران به پذیرش منفعلانه آنها. اتخاذ این الگو هم دولت را از جلب مشارکت عمومی برای پیشبرد سیاست‌هایش محروم کرد و هم به گسترش تعارضات میان نهادهای هر روز پرشماتری در دولت دامن زد که هر یک فقط از دریچه مسئولیت‌ها و وظائف خود به موضوع محیط‌زیست توجه می‌کردند و دارای اولویتهای متفاوت و گاه متضاد با یکدیگر در این زمینه بودند.

۳۸۰۰۰۰ تومان

■ نوسازی و دگرگونی

بررسی تأثیر تغییرات اجتماعی بر نهاد خانواده در ایران (۵۷-۱۳۳۵)
محمدحسن پورقنبر، ۳۵۷ ص، ۱۴۰۳

سال‌های میانی دهه ۱۳۳۰ تا سال‌های پایانی دهه ۱۳۵۰، دوره‌ای محوری در تاریخ معاصر ایران به‌شمار می‌رود. طی این دوره، از اتکای اقتصاد به کشاورزی کاسته شد و صنعت جایگاه مهمی در این ساختار پیدا کرد. شهرنشینی رشدی شتابان یافت، دسترسی شهرنشینان به آموزش و بهداشت تسهیل شد و حکومت موفق گردید بخش‌های زیادی از زندگی اجتماعی و فرهنگی در کشور را که تا پیش از این دوره، از دسترس خارج بودند، تحت حاکمیت خود بیاورد. کتاب حاضر به دگرگونی نهاد خانواده در نتیجه این تغییرات می‌پردازد.

هم حکومت ایران و هم آن نیروهای خارجی‌ای که وی را به اتخاذ سیاست‌هایی تشویق کردند که به این تغییرات انجامید همگی بر اتکای این برنامه‌ها به نظریه مدرنیزاسیون یا نوسازی اصرار داشتند. از این رو در این کتاب نیز همین نظریه، چارچوب سنجش تأثیر این برنامه‌ها بر نهاد خانواده می‌باشد. حاصل کار، ارزیابی تأثیر نوسازی اجتماعی بر نهاد خانواده است و همچنین، سنجش خود نظریه مدرنیزاسیون به‌مثابه یک ایدئولوژی.

■ محیط مصنوع و شکل‌گیری طبقه کارگر صنعتی

تاریخ اجتماعی کار در صنعت نفت ایران ۱۳۲۰-۱۲۸۷

۳۶۰۰۰۰ تومان

کاوه احسانی/ مارال لطیفی، ۶۴۲ ص، ۱۴۰۲

صد سال است که نفت و درآمدش در مرکز تمامی تحولات تاریخ معاصر کشور قرار دارد و با اینهمه، تاریخ این صنعت و فراز و فرودهایش تقریباً هیچگاه همچون یک تاریخ اجتماعی مورد بررسی قرار نگرفته است. آنچه در اختیار داریم، کنکاش در باب تبعات سیاسی این صنعت است بر دولت‌ها و منتقدان و مخالفان‌شان، پیامدهای اقتصادی این صنعت و نهایتاً تأثیر متقابل وجوه اقتصادی و سیاسی آن، یعنی اقتصاد سیاسی نفت.

کتاب حاضر باب ورودی است بر مبحث تاریخ اجتماعی صنعت نفت در ایران از منظر شکل‌گیری طبقه کارگر صنعتی در استان خوزستان. زاویه ورود به این مبحث، زاویه‌ای فضایی و جغرافیایی است و مشخصاً بر شکل‌گیری محیط مصنوع نفتی در شهر پالایشگاهی آبادان تمرکز دارد و کنش‌ها و تعاملات کنشگران اجتماعی دخیل در ساختن این شهر صنعتی را بررسی می‌کند.

■ مواجهه با بیکاری در ایران (۵۶ - ۱۳۴۰)

۳۵۰۰۰ تومان

امتناع از پذیرش، اختلال در بازنمایی

محمدجواد عبدالهی، ۲۷۲ ص، ۱۳۹۹

با بررسی شیوه مواجهه با پدیده بیکاری در فاصله سال‌های ۱۳۴۰ و ۱۳۵۶، این کتاب در صدد شناسایی یکی از عواملی است که می‌تواند بحران اقتصادی حاصل از شتاب گرفتن صنعتی شدن کشور و گسترش ناهنجاری اجتماعی ناظر بر مدرنیزاسیون را به یکدیگر پیوند دهد. معضلی که به هنگام ظهورش، ابتدا از شناسایی آن امتناع شد و آنگاه که مورد توجه قرار گرفت به نحو نادرستی بازنمایی گشت و در نتیجه امکان یافتن راه‌حلی برای آن بسته شد.

عدم امکان اتکاء به آمارهای کشوری برای شناسایی پدیده بیکاری در همین سال‌های مورد بحث، نویسنده کتاب را بر آن داشته تا با بررسی دو پدیده دیگر، یکی فقر و دیگری نوع اسکان مهاجرانی که در جست‌وجوی کار به ویژه به تهران می‌آمدند، تلاش کند تا نوع و ابعاد آن را شناسایی کند. مهاجرانی که مداخلات روزافزون شهرداری‌ها در تخریب مسکن‌های موقتی‌شان، آنها را ابتدا از موقعیت منفعل خارج و سپس در مقام یکی از گروه‌های فعال در جنبشی که از اواخر سال ۱۳۵۶ علیه استبداد سلطنتی رو به گسترش داشت وارد کارزار انقلابی کرد.

۴۵۰۰۰ تومان

■ زنان کارآفرین

کسب و کارهای خرد و بخش غیررسمی در ایران رکسانا بهرامی تاش، ترجمه مهشید کریمایی، ۱۳۹۹، ۲۸۱ ص
کند شدن رشد اقتصادی در دهه ۱۹۷۰ میلادی و سرزدن فقر مزمن و حاشیه‌نشینی گسترده و ماندگار در کشورهای غربی و کشف این امر که فرودستی، حاشیه‌نشینی و اشتغال غیررسمی هیچ‌گاه از جوامع جهان‌سومی‌ای که الگوی رشد غربی را پذیرفته بودند، رخت بر نبسته بود، بانی پژوهش‌هایی گشت که امروز در علوم اجتماعی تحت عنوان «مطالعات فرودستان» دسته‌بندی می‌شوند. مطالعاتی که در آغاز عمدتاً فرهنگی بودند و سپس به ترتیب سوبه‌های سیاسی و اقتصادی موضوع را مورد توجه قرار دادند. وجه اقتصادی این مطالعات در کشورهای خاورمیانه دیرتر از سایر نقاط جهان آغاز شد و در خاورمیانه نیز ایران در زمره آخرین کشورهایی قرار گرفت که این نوع پژوهش‌ها در آن‌ها انجام شدند. کتاب حاضر در زمره یکی از اولین کتاب‌هایی است که بر وجه اقتصادی در «مطالعات فرودستان» تمرکز کرده و از این جهت، علاوه بر حصول به نتایج بدیع، فتح‌بابی نیز در این زمینه به‌شمار آید.

۳۲۵۰۰۰ تومان

■ هم شرقی، هم غربی

تاریخ روشنفکری مدرنیته ایرانی، افشین متین، ترجمه حسن فشارکی
۴۱۳ ص، ۱۴۰۲
سال‌های میانی دهه ۱۳۳۰ تا سال‌های پایانی دهه ۱۳۵۰، دوره‌ای محوری در تاریخ معاصر ایران به‌شمار می‌رود. طی این دوره، از اتکای اقتصاد به کشاورزی کاسته شد و صنعت جایگاه مهمی در این ساختار پیدا کرد. شهرنشینی رشدی شتابان یافت، دسترسی شهرنشینان به آموزش و بهداشت تسهیل شد و حکومت موفق گردید بخش‌های زیادی از زندگی اجتماعی و فرهنگی در کشور را که تا پیش از این دوره، از دسترس خارج بودند، تحت حاکمیت خود بیاورد. کتاب حاضر به دگرگونی نهاد خانواده در نتیجه این تغییرات می‌پردازد.

هم حکومت ایران و هم آن نیروهای خارجی‌ای که وی را به اتخاذ سیاست‌هایی تشویق کردند که به این تغییرات انجامید همگی بر اتکای این برنامه‌ها به نظریه مدرنیسم یا نوسازی اصرار داشتند. از این رو در این کتاب نیز همین نظریه، چارچوب سنجش تأثیر این برنامه‌ها بر نهاد خانواده می‌باشد. حاصل کار، ارزیابی تأثیر نوسازی اجتماعی بر نهاد خانواده است و همچنین، سنجش خود نظریه مدرنیسم به‌مثابه یک ایدئولوژی.

■ بازار و دولت در ایران

سیاست مکان بازار تهران

۳۲۵۰۰۰ تومان

آرنگ کشاورزین/ ابراهیم اسکافی، ۳۹۲ ص، ۱۴۰۲ کتاب حاضر اولاً تلاشی است برای محک زدن دیدگاه‌های مرسوم در مورد نقش سیاسی بازار از طریق طرح پرسشی ناظر بر فاعلیت پرننگ سیاسی بازار اعتراض به قرارداد رژی تا انقلاب ۱۳۵۷، در مقایسه با نقش منفعل وی

پس از آن. دوم تلاشی است برای پاسخ به همین پرسش از طریق مفهوم‌پردازی بازار همچون مجموعه‌ای از شبکه‌ها که در کنش‌های شخصی اعضایش حک شده‌اند و در تعامل با دیگر هم‌تایان، نمودی عینی می‌یابند.

به این اعتبار، علاوه بر موشکافی‌های بدیع در انواع ارتباطاتی که هویت بازار در ایران را می‌سازند، کتاب حاضر را می‌توان تشریک مساعی جدی‌ای دانست در میحث ناظر بر فاعلیت سیاسی گروه‌های اجتماعی و نهادهای سیاست‌گذاری که همواره هم از جذاب‌ترین و هم از مناقشه‌انگیزترین مباحث معطوف به مطالعه نظریه‌ها و تجارب دوران‌های گذار در جامعه‌شناسی سیاسی بوده‌است.

۱۶۰۰۰۰ تومان

■ توانا بود هر که دانا بود

علم، طبقه و تکوین جامعه مدرن ایرانی، ۱۳۳۰-۱۲۸۰

سیروس شایق/امارال لطیفی، ۴۴۳ ص، ۱۴۰۳

در نقش روزافزون طبقه متوسط در ایران از دهه ۱۲۹۰ تا دهه ۱۳۴۰ تردیدی نیست و با اینهمه تکوین این طبقه نه محتوم بود و نه سرنوشته. عوامل متعددی را باید مد نظر قرار داد تا بتوان هم روایت کاملی از فراز این گروه در این دوره به دست داد و هم فرود وی در ادوار بعدی.

تغییر شرایط بین‌المللی ایران و تغییر سلطنت در آغاز قرن چهاردهم نخبگان علمی کشور را به مقام کارگزار اصلی تولید اجتماعی و فرهنگی حکومت جدید

تبدیل کرد. نخبگانی که تغییر شرایط اسفناک کشور را منوط به انجام اصلاحاتی می‌دانستند که علم مدرن کلید گشودن باب آن بود. از این رو، علم هم ابزاری راهبردی شد در شکل‌دهی به جامعه مدرن ایرانی و هم عنصری مهم در گفتمان در حال تکوین ملی‌گرایی.

مدعی کتاب حاضر آن است که شکل‌گیری و تأثیرگذاری طبقه متوسط، مدیون موفقیتی است که این گروه اجتماعی در هدایت این هر دو کارکرد برای علم به دست آورد و هم‌زمان موفقیتش در گرد آوردن سرمایه‌ای اقتصادی که با تکمیل سرمایه فرهنگی‌اش، موجبات استقلالش را از دولت فراهم آورد.

■ زندگی خانگی و فرهنگ مصرفی در ایران

۱۸۵۰۰۰ تومان

انقلاب‌های داخلی در عصر مدرن

پاملا کریمی / ترجمه زهرا طاهری، ۳۳۷ ص، ۱۴۰۲.

مطالعات ناظر بر مواجهه مدرنیته با فرهنگ و زندگی در ایران، بر تجارب حاصل از این مواجهه در قلمرو سیاسی و حوزه عمومی متمرکز بوده‌اند. این تجارب بارها، هم از منظر قدرت دولتی و هم از منظر کنش‌های اجتماعی و مردمی، موضوع نقد و بررسی بوده‌اند. در نسبت با آن مطالعات، سهم بررسی‌هایی که به حوزه خصوصی و مشخصاً زندگی خانوادگی و فرهنگ مصرفی در ایران پرداخته‌اند ناچیز است. کتاب حاضر، با مطالعه تغییراتی که در آداب و رسوم و قواعد و قوانین حاکم بر فضای خانگی در ایران در چارچوب مواجهه نامبرده، پدید آمدند، در زمره معدود سعی و تلاش‌هایی به‌شمار می‌آید که در سال‌های اخیر برای رفع کاستی در این حوزه صورت گرفته‌اند.

تحقیقاتی که در این کتاب منتشر شده‌اند خود گواهی هستند بر اهمیت موضوعات این حوزه نزد طیف گسترده‌ای از کنشگران اجتماعی و سیاسی، علمای دینی و متخصصان معماری و فعالان تجاری و بازرگانی.

۱۳۰۰۰۰ تومان

■ شکل‌دهی به هویت ملی ایرانیان

انگاره وطن برگرفته از تخیل مکان در اندیشه‌های اسلام و ایران باستان

علی مظفری / ترجمه علی رفاهی، ۳۳۵ ص، ۱۴۰۱.

جایگزین شدن نظم سیاسی جهانی متکی بر امپراطوری‌ها توسط نظمی متکی بر دولت‌ملت‌ها طی روندی چهارصدساله به‌وقوع پیوست. آغاز آن، با سرزدن جنبش‌های اصلاحگری دینی در قرن شانزدهم میلادی همراه بود و پایانش، مستلزم دو جنگ جهانی. ایران، همچون یک موجودیت سرزمینی دیرپا و یک فرهنگ کهن با یک سابقه طولانی در همزیستی اقوام مختلف، هم در آغاز این بحران، سعی و تلاشی توأم با موفقیت به معنای تأسیس دولتی ایرانی انجام داد و هم در پایان راه در تثبیت و تحکیم آن دولت.

اکنون بدان صورت که در این کتاب توضیح داده شده است، این تلاش و تکاپوها در دو دوره نامبرده به تبیین دو انگاره از «وطن» انجامیدند که اغلب در هر دو سطح عام و رسمی یکدیگر را تقویت کرده‌اند. با اینهمه همانطور که در این کتاب از طریق ساخت و سپس بازسازی موزه ملی ایران توضیح داده می‌شود، در تاریخ معاصر ایران دوبار تلاش بی‌حاصلی انجام شد برای رسیدن به درکی یکپارچه از وطن که فقط بر پایه یکی از این دو انگاره استوار باشد. نتیجه آنکه وطن همچون مفهومی ناپایدار و مبهم باقی ماند.

۱۴۰۰۰ تومان

■ اوّل اصلاح اقتصادی

مجموعه مقالات علی‌اکبر داور، به کوشش حسن رجبی‌فرد،
۳۷۰ ص، ۱۴۰۱

در بسیاری از مطالعات ناظر بر تاریخ معاصر ایران، منشأ پویایی‌های این تاریخ، تکاپوهای فکری و نظری نخبگانی به‌شمار رفته‌است که علاج مشکلات کشور را منوط به حلّ و فصل کشمکش میان دوگانهٔ سنت و مدرنیته بر سر حقوق سیاسی مردم می‌دانستند؛ کشمکشی که نهایتاً به انقلاب مشروطه انجامید. حال آنکه اوّلین محلّ بروز تنش میان سنت و تجدد نه بر سر حقوق سیاسی بلکه بر سر سازماندهی دستگاه دولت و تأسیس دیوانسالاری متمرکزی بود برای تضمین هدایت عقلانی‌سازی حیات شهروندان. ساختاری که در آن، میان خدمت به حکومت مطلقه و بهبود زندگی آحاد ملت تناقضی دیده نمی‌شد.

مواجههٔ حکومت مشروطه با مشکلات سهمگین و بروز نگرانی از ناکام ماندن آن، برخی از نخبگان کشور را بار دیگر به لزوم بازسازی عاجل دستگاه دولت و دیوانسالاری‌اش متوجه کرد و موضوع حقوق سیاسی مردم و مشروط کردن قدرت به قانون را به امری ثانوی مبدّل ساخت. علی‌اکبر داور که در این کتاب مجموعهٔ مقالات او در دفاع از چنین دیدگاهی در فاصلهٔ بهمن ۱۳۰۱ تا آبان ۱۳۰۲ به انضمام تعداد دیگری از نوشته‌هایش منتشر می‌شوند، خود در ادوار بعدی تلاش بی‌وقفه‌ای را برای تأسیس دستگاه دیوانسالاری مدرن تا زمان خودکشی‌اش در ۲۰ بهمن ۱۳۱۵ کرد.

■ ایران در حرکت

۲۴۰۰۰۰ تومان

جابجایی، فضا و راه‌آهن سراسری ایران
میکیا کویاگی/ابراهیم اسکافی، ۳۱۵ ص، ۱۴۰۲

در کلان‌روایت ناظر بر طراحی و ساخت راه‌آهن سراسری ایران تأکید بر جایگاه نمادین آن در میان طرح و برنامه‌هایی است که پس از معاهدات گلستان و ترکمانچای برای نوسازی کشور پیش کشیده شدند. در آن کلان‌روایت، موفقیت دیر هنگام این برنامه مدیون پیوند برنامهٔ نوسازی کشور با گفتمان دولت‌محور پهلوی اوّل است که با تحکیم موقعیت تهران در جغرافیای سیاسی کشور و تبدیل آن به محلّ گذر گریزناپذیر تمامی این دست برنامه‌ها، سایر طرح و برنامه‌های رقیب ساخت راه‌آهن را کنار زد؛ و با قراردادن طرح و برنامهٔ مزبور در مرکز توجه دیوانسالاری دولت جدید موفق به بسیج توان مالی و اداری لازم برای اجرای آن شد. کتاب حاضر با قراردادن مفهوم «امکانات جابجایی» در مرکز تحلیل خود از تاریخ راه‌آهن سراسری ایران، نه قصد پذیرش آن کلان‌روایت را دارد و نه نقد آن را. هدفش ارائهٔ دیدگاه پیچیده‌تر، غنی‌تر و آموزنده‌تری است از تاریخ طراحی، ساخت و به‌ویژه بهره‌برداری از این زیرساخت ریلی. زیرساختی که هم خود همچون یک عامل مهم بر امکانات جابجایی در سطح ملی تأثیر گذاشت و هم در موارد پُرشماری به جابجایی‌هایی دامن زد که از خواسته‌های اساسی طراحان این برنامه فراتر رفت و گاه نیز در تقابل با آن قرار گرفت.

۱۷۵۰۰۰ تومان

■ گذشته حیاتی

توسعه، معماری و شکل‌گیری میراث، ایران (۱۳۷۰-۱۳۵۰)
 علی مظفری و نایجل وست بروک / ترجمه وحید موسوی داوور
 ۳۷۵ ص، ۱۴۰۱

معماری همچون حوزه‌های دارای همگرایی با توسعه در یک سو و میراث در سوی دیگر، می‌تواند حوزه‌ای منتخب باشد برای مطالعه تأثیرات توسعه‌ای بر سنت و میراث و عکس‌العمل‌هایی هویتی که این تأثیرات ایجاد می‌کنند. آشکار است که طرح‌های مدرن‌ساز توسعه، محرک‌هایی اساسی هستند برای تحولات تاریخی در تمامی جهان، و ایران سده اخیر نیز از این قاعده مستثنی نبوده‌است. همزمان تردیدی هم نیست که توسعه باعث تضعیف سنت‌ها و تغییر چشم‌اندازهای تاریخی می‌شود و بنابراین، واکنش‌هایی را نیز در تمامی حوزه‌های اجتماعی و سیاسی برمی‌انگیزد. مدعی کتاب حاضر آن است که رابطه میان اصالت و هویت و میراث در یک سو و توسعه در سوی دیگر، به بهترین نحوی به واسطه طراحی معماری به موضوع تجربه روزانه و جسمانی، ملموس و نزدیک تبدیل شده و از این رو قابل درک، تحلیل و بررسی است. با تکیه بر چنین مدعایی، کتاب حاضر با جزئی‌نگری، به مطالعه طرح‌های معماری و گفت‌وگوهای ناظر بر ساخت بناها و شهرک‌سازی‌ها در دو دهه ۱۳۵۰ و ۱۳۷۰ می‌پردازد. یعنی از زمانی که تبعات توسعه، معماران ایرانی را به لزوم توجه به این امر فراخواند تا زمانی که بار دیگر جامعه معماری کشور مشارکت فعالی را در طرح‌های توسعه‌ای در کشور عهده‌دار گشت.

۲۰۰۰۰۰ تومان

■ پزشکی در ایران

حرفه، تخصص و سیاست (۱۱۹۳-۱۳۴۳ق)
 هرمز ابراهیم‌نژاد / ترجمه محمد کریمی و مرتضی ویسی،
 ۳۲۲ ص، ۱۴۰۲

کتاب حاضر، روایت تغییرات نظری و نهادی پزشکی در ایران است از پایان قرن دوازده قمری تا میانه قرن چهارده. روایت بافتار سیاسی و اجتماعی‌ای که این دگرگونی در آن ممکن گشت و مهم‌ترین عواملی که موجبات آن را فراهم آوردند. اینکه چگونه نگاه پزشکان به این علم و به مقام خودشان تغییر کرد و چه شد که حوزه‌هایی که پزشکی خود را ملزم به مداخله در آنها می‌دانست منقلب شدند. اما آنچه بیش از خود این دگرگونی برای مطالعات گذار جوامع از سنت به تجدد اهمیت دارد، تعاملاتی هستند که این گذار را میسر نمودند و بستر نهادی این تعاملات. تأسیس نهادهای مسئول بهداشت و سلامت عمومی، علاوه بر ایجاد امکان گفت‌وگو و مشورت میان اطباء سنتی و پزشکان جدید و تبادل تجارب و آراء و عقاید، بحث اقتدار را از فرد به نهاد منتقل کردند و ارج و قرب را از موضوعی شخصی به امری جمعی مبدل ساختند؛ میان اعضاء همبستگی به‌وجود آوردند و مسئولیت را همگانی کردند.

۱۵۰۰۰۰ تومان

■ نفت خام و سراب آبادانی

تجربه نفت در ادبیات داستانی مدرن ایران

رؤیا خوشنویس / ترجمه علی قاسمی منفرد، ۳۱۴ ص، ۱۴۰۱

دعوی کتاب حاضر آن است که ادبیات می‌تواند هم نقش پُلی را میان مفهوم مدرنیته و عامل نفت که به شکلی گراف‌گونه بر تاریخ‌نگاری معاصر ایران سیطره دارند، ایفا کند و هم سویه‌های مردمی‌تر این تاریخ‌نگاری را آشکار سازد و هم‌زمان با تأکید بر جوانب حسّانی رشته‌تجارب زیسته در سطوح خرد، بر غنای آن بیفزاید. فرض نویسنده آن است که مواجهه با نفت _ که هم‌زمان با وقوع انقلاب مشروطیت صورت پذیرفت _ و برآمدن ادبیات مدرن در ایران هم‌زاد یکدیگرند و مدرنیته نفتی نه فقط سکوی پرتابی بود برای ادبیات امروزی ایران، بلکه با طرح پرسش‌های اجتماعی و فرهنگی، ذهن روشنفکران کشور را به سمت مفاهیم جدیدی سوق داد که همگی در بالندگی این ادبیات سهیم گشتند. با اینهمه و علیرغم این تأثیرگذاری گسترده، در مقایسه با جاگیری سریع و همه‌جانبه نفت در حوزه سیاست و اقتصاد ایران، ورود آن به حوزه داستان با کُندی و لکنت زبان انجام شد. کُندی و لکنتی که نویسنده دلیل اصلی آن را ممانعت از رویارویی با شکست تجربه مدرنیته نفتی می‌داند. لکنت زبانی که در تأمل بر سایر ابعاد این شکست نه فقط در اقتصاد و سیاست، بلکه در سویه‌های گوناگون فرهنگی و اجتماعی نیز قابل‌رویت است.

■ برنامه کتاب فرانکلین در ایران

آموزش و جنگ سرد فرهنگی در خاورمیانه

۲۴۰۰۰۰ تومان

مهدی گنجوی/ترجمه زهرا طاهری، ۳۱۲ ص، ۱۴۰۲

زمانی که پس از پایان جنگ جهانی دوم، جهان به صحنه رویارویی و رقابت ایالات متحده آمریکا و اتحاد جماهیر شوروی تبدیل شد، ایران با صورتی متفاوت از پدیده‌ای مواجه گشت که دست‌کم از یک قرن پیش با آن آشنا بود یعنی تبدیل شدن کشور به میدان رقابت قدرت‌های جهانی. مهم‌ترین وجه این تفاوت، گسترده‌شدن اقشار و گروه‌های اجتماعی‌ای بود که اینک می‌توانستند در تعیین تکلیف مسائل کشور ایفای نقش کنند. راه‌اندازی برنامه کتاب فرانکلین در ایران با هدف تأثیرگذاری بر این اقشار و گروه‌های جدید در چارچوب یک چنین رقابتی تدوین و اجرا گشت. برنامه‌ای که هم‌زمان هم به جمعیت شهرنشین و تحصیلکرده کشور این امکان را داد تا آن را برای تحقق خواسته‌های خویش به‌ویژه در حوزه فرهنگ به کار گیرد و هم به استبداد سلطنتی، تا از این فرصت برای تعمیم اقتدار خود به دوردست‌ترین نقاط کشور و بر آذهان دانش‌آموزان و اولیاءشان استفاده کند. برنامه کتاب فرانکلین که وجوه متعدد فعالیتش در ایران در این کتاب مورد نقد و بررسی قرار گرفته‌اند، داده‌ها و بصیرت‌های معتبری را در اختیار می‌گذارد برای بازبینی و بازاندیشی نقش نیروهای اجتماعی و سیاسی داخلی و خارجی در شکل‌دهی به جامعه ایران در فاصله کودتای ۲۸ مرداد و انقلاب ۵۷.

۱۴۰۰۰ تومان

نقش دولت، کارفرمایان و نیروی کار در شکل‌گیری صنعت مس ایران

■ معدن مس سرچشمه (۱۳۴۵-۱۳۵۷)

عبدالرضا علمدار / ترجمه عطا رشیدیان
۲۵۰ ص، ۱۴۰۲

تاریخ‌نگاری بنگاهداری حوزه پالانسبه نوری در تاریخ‌نگاری در سطح جهانی به‌شمار می‌آید و مطرح شدن آن به عنوان حوزه‌ای مستقل یا رشته‌ای تخصصی به دهه ۱۹۳۰ بازمی‌گردد و تا سال‌ها به تاریخ شفاهی با هدف گردآوری داستان زندگی مدیران شرکت‌های موفق منحصر بود. هم آن تأخیر و هم محدود ماندن به تاریخ شفاهی به نحو اکید در مورد تاریخ‌نگاری بنگاهداری در ایران صادق هستند. علاوه بر این، به‌نظر می‌رسد رشد شتابان بنگاهداری مدرن در کشور طی دو دهه ۱۳۴۰ و ۱۳۵۰ و سپس وقوع انقلاب ۵۷ فرصت اندکی را برای تحقیق تاریخی در این حوزه در اختیار گذاشته‌اند و نگاه جانبدارانه همچنان نگاه غالب بر این حوزه از تاریخ‌نگاری است. نگاهی که برای مدتی طولانی تنها بر سویه استثمرگرایانه بنگاهداری متمرکز بود و اینک چندی است که مسیر عکس را اتخاذ کرده و به ضعف‌های بنگاهداری دولتی معطوف شده‌است.

در کتاب حاضر نویسنده علاوه بر اتکا به تاریخ شفاهی، هم از منابع آرشیوی بهره‌جسته است و هم با استفاده از نظریه‌پردازی اقتصادی و بررسی تاریخ صنعت مس سرچشمه در چارچوب کلان‌تر تاریخ صنعت معدن در ایران موفق به ارائه‌ی روایتی انتقادی شده است از دوران صنعتی‌سازی در ایران در دهه‌های ۱۳۴۰ و ۱۳۵۰.

۲۸۰۰۰۰ تومان

■ تغییر و تحوّل نظام آموزش در کردستان اردلان

از مشروطه تا انقراض قاجاریه (۱۲۸۵-۱۳۰۴)

پرستو مظفری / ۴۴۰ ص، ۱۴۰۲

هم آن عواملی که به گسترش آموزش جدید به طبقات و گروه‌های مختلف اجتماعی در ایران در دهه‌های منتهی به انقلاب مشروطیت و طی دو دهه پس از آن یعنی تا روی کار آمدن حکومت پهلوی منجر شد شناخته‌شده هستند و هم ساختارهای عینی و ذهنی‌ای که در دوره‌های مختلف به‌ویژه در آغاز کار همچون مانعی در مقابل این گسترش عمل کردند مباحثی آشنا در تاریخ‌نگاری اجتماعی در ایران. اما مطالعات در این زمینه همانند بسیاری از زمینه‌های دیگر در مناطق پیرامونی با کاستی چشمگیری روبرو بوده‌اند. از این رو کتاب تغییر و تحوّل نظام آموزش در کردستان اردلان از مشروطه تا انقراض قاجاریه، می‌تواند قدم مفیدی برای رفع این کاستی به‌شمار آید.

۲۰۰۰۰۰ تومان

■ دینامیت، کمانچه، خودکار جادویی

قطعاتی برجامانده از درام حیات فرهنگی ۱۲۸۰-۱۳۸۰
کامران سپهران، ۲۵۴ ص، ۱۴۰۲

بندیکت اندرسن تاریخ‌نگار در مقدمه مقاله‌ای با عنوان «معمای زرد و قرمز» از شیفتگی خود نسبت به شرلوک هولمز می‌نویسد که به دستیار کم‌فروغش واتسون گفته بود زمانی که به دنبال راه‌حل مسئله‌ای می‌گردد نباید به آنچه می‌بیند نگاه کند و در عوض باید نگاهش را به سمت آنچه نمی‌بیند برگرداند. اندرسن می‌نویسد که او نیز پیرو همین رهنمود مصمم شد زمانی که به مرتبه استادی تاریخ رسید به شاگردانش بگوید «به آنچه در مقابل‌تان است بنگرید و به این بیندیشید که چه چیزی کم است.» مجموعه مقالاتی که در این کتاب گرد آمده‌اند از سعی و تلاشی حکایت می‌کنند برای رفع آن کمبود نامبرده، از طریق بازخوانی و اندیشیدن به قطعاتی فرهنگی که خواه در شکل رمان یا تئاتر و سینما و خواه در مقام نقد ادبی، تاریخ معاصر ایران را همراهی کرده‌اند و بر وقایع آن به شکلی دراماتیک شهادت داده‌اند.

حاصل کار البته فقط همراهی صرف دستیار کم‌فروغ با تاریخ‌نگار در مقام کارآگاه باهوش نیست؛ بلکه تأکیدی است بر لزوم و اهمیت گسترش شعاع دید تاریخ‌نگار از جمله از طریق بازاندیشی به جغرافیای تاریخ‌نگاری. گسترشی که هم امکان ادغام زندگی روزمره مردم عادی را در تاریخ‌نگاری بدهد و هم اقلیم‌شناسی و جغرافیا را.

■ گفت‌وگوهای ایران و آمریکا، از مشروطه تا

انقلاب سفید

۳۰۰۰۰۰ تومان

دهه‌های ۱۲۷۰-۱۳۴۰ ش/۱۸۹۰-۱۹۶۰ م
متیو کی. سنون/ترجمه محمد کریمی، ۳۷۴ ص، ۱۴۰۳

تردیدی نیست که سیاست وجه غالب رابطه ایران و آمریکا از همان اولین روزهای برقراری گفت‌وگو میان دو کشور بود و از همین رو طبیعتاً حوزه اصلی پژوهش‌ها و مطالعات این ارتباط یا عدم ارتباط - بین دو کشور را تشکیل می‌دهد. اولین نتیجه غلبه وجه سیاسی در ارتباط بین دو کشور محدود ماندن تاریخ این ارتباط است به تاریخ مرادوات و مناسبات میان مسئولان و تصمیم‌گیرندگان عالیرتبه دو کشور و نتیجه دوم، تعمیم نابرابری عینی و واقعی موجود میان قدرت سیاسی دو کشور و جایگاه جهانی آنها به تمامی مناسبات و مرادواتی که افرادی در سطوح پایین‌تر سلسله‌مراتب سیاسی یا در سطوح غیرسیاسی با یکدیگر برقرار می‌کردند. تعمیمی نادرست که باعث شده است این دست مناسبات و مرادوات «برابتر» میان کنشگرانی که واسطه‌های ارتباط بین دو کشور بودند چندان که باید و شاید در تاریخ‌نگاری این ارتباط ثبت و ضبط نشود. کنشگرانی که نه لزوماً مسئولیت‌های خاصی بر دوش‌شان بود و نه تحت نفوذ آن نابرابری. همین کنشگران هستند که موضوع پژوهش محققانی می‌باشند که مقاله‌های‌شان در این کتاب گردآوری شده‌اند.

۲۲۰۰۰۰ تومان

■ دخالت دولت در اقتصاد

دو رساله از احمد متین‌دفتری
به کوشش حسن رجبی‌فرد، ۲۴۰ ص، ۱۴۰۲

هر چند بحث دربارهٔ میزان، حوزه و گسترهٔ مداخلهٔ دولت در اقتصاد در دههٔ ۱۹۷۰ میلادی به یک مجادلهٔ آیینی در میان اقتصاددانان تبدیل شد، اما تجربهٔ تقریباً سیصدسالهٔ این دست مباحث حکایت از آن دارد که همهٔ کشورهای جهان همواره بیشتر بر اساس نیاز وقت کشورشان و تشخیص نخبگان خود به راه‌حلهایی روی آوردند که آمیزه‌ای از مداخله‌گری دولت در اقتصاد و رهاسازی امور اقتصادی به دست بازار بوده‌است. دو رساله‌ای که در این کتاب از احمد متین‌دفتری منتشر می‌شوند نیز از قاعدهٔ فوق مستثنی نیستند.

استدلالاتی وی در رسالهٔ اول برای انتخاب یک مسیر مناسب با وضع وقت ایران مؤید استقلال رأی وی از کلان‌روایت‌های اقتصادی هستند و موضع‌گیری وی به نفع واگذاری صنایع دولتی به بخش خصوصی در رسالهٔ دوم نیز حاصل تجربه‌ای است بیست‌ساله از روند فعالیت اقتصادی در ایران دوران رضاشاه.

در کنار این مباحث اقتصادی، خاطراتی از تلاش و تکاپوی متین‌دفتری در دوران کوتاه نخست‌وزیری اش در فاصلهٔ آبان ۱۳۱۸ و تیر ۱۳۱۹ - که بخشی از رسالهٔ دوم را تشکیل می‌دهند - بصیرت‌هایی را نیز در باب تاریخ سیاسی کشور در این سال‌ها در اختیار می‌گذارند.